

АКТИ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

**РІШЕННЯ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

у справі за конституційним зверненням товариства з обмеженою відповідальністю «ДІД Конс» щодо офіційного тлумачення положень пункту 15 частини першої статті 37 Закону України «Про виконавче провадження» у взаємозв'язку з положеннями частини першої статті 41, частини п'ятої статті 124, пункту 9 частини третьої статті 129 Конституції України, статті 115 Господарського процесуального кодексу України, пунктів 1.3, 1.4 статті 1, частини другої статті 2, абзацу шостого пункту 3.7 статті 3 Закону України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу» (справа про стягнення заборгованості з підприємств паливно-енергетичного комплексу)

м. Київ
13 грудня 2012 року
№ 18-рп/2012

Справа № 1-26/2012

Конституційний Суд України у складі суддів:

Головіна Анатолія Сергійовича — головуючого,
Бауліна Юрія Васильовича,
Бринцева Василя Дмитровича,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Винокурова Сергія Маркіяновича,
Гультая Михайла Мирославовича,
Запорожця Михайла Петровича,
Кампа Володимира Михайловича,
Колоса Михайла Івановича — доповідача,
Лилака Дмитра Дмитровича,
Маркуш Марії Андріївни,
Пасенюка Олександра Михайловича,
Стецюка Петра Богдановича,
Шаптали Наталі Костянтинівни,
Шишкіна Віктора Івановича,

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційним зверненням товариства з обмеженою відповідальністю «Дід Конс» (далі — Товариство) щодо офіційного тлумачення положень пункту 15 частини першої статті 37 Закону України «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 року № 606-XIV (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 24, ст. 207) з наступними змінами (далі — Закон № 606) у взаємозв'язку з положеннями частини першої статті 41, частини п'ятої статті 124, пункту 9 частини третьої статті 129 Конституції України, статті 115 Господарського процесуального кодексу України (далі — Кодекс), пунктів 1.3, 1.4 статті 1, частини другої статті 2, абзацу шостого пункту 3.7 статті 3 Закону України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу» від 23 червня 2005 року № 2711-IV (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., № 33, ст. 430) з наступними змінами (далі — Закон № 2711).

Приводом для розгляду справи відповідно до статей 42, 43 Закону України «Про Конституційний Суд України» стало конституційне звернення Товариства.

Підставою для розгляду справи згідно зі статтею 94 Закону України «Про Конституційний Суд України» є наявність неоднозначного застосування судами України положень Закону № 606 та Закону № 2711.

Заслухавши суддю-доповідача Колоса М. І. та дослідивши матеріали справи, у тому числі позиції Кабінету Міністрів України, Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Міністерства юстиції України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного університету «Одеська юридична академія», Національного університету «Юридична академія імені Ярослава Мудрого», Конституційний Суд України

У С Т А Н О В И В :

1. Товариство звернулося до Конституційного Суду України з клопотанням дати офіційне тлумачення положень пункту 15 частини першої статті 37 Закону № 606 у взаємозв'язку з положеннями частини першої статті 41, частини п'ятої статті 124, пункту 9 частини третьої статті 129 Конституції України, статті 115 Кодексу, пунктів 1.3, 1.4 статті 1, частини другої статті 2, абзацу шостого пункту 3.7 статті 3 Закону № 2711 в аспекті таких питань:

— чи обумовлена можливість зупинення виконавчого провадження на підставі пункту 15 частини першої статті 37 Закону № 606 та абзацу шостого пункту 3.7 статті 3 Закону № 2711 характером заборгованості, а саме тим, що вона виникла внаслідок неповних розрахунків за енергоносії, та колом осіб, на яких поширюється дія Закону № 2711;

— чи є факт внесення підприємства до Реєстру підприємств паливно-енергетичного комплексу, які беруть участь у процедурі погашення заборгованості (далі — Реєстр) відповідно до Закону № 2711, безумовною підставою для зупинення виконавчого провадження.

2. Вирішуючи порушене в конституційному зверненні питання, Конституційний Суд України виходить з такого.

Відповідно до Конституції України держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки; усі суб'єкти права власності рівні перед законом; захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу; права і свободи людини і громадянина захищаються судом; судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій її території; обов'язковість рішень суду є однією з основних засад судочинства (частина четверта статті 13, частина перша статті 17, частина перша статті 55, частина п'ята статті 124, пункт 9 частини третьої статті 129).

Виконання судового рішення є невід'ємною складовою права кожного на судовий захист і охоплює, зокрема, визначений у законі комплекс дій, спрямованих на захист і поновлення порушених прав, свобод, законних інтересів фізичних та юридичних осіб, суспільства, держави.

Згідно зі статтею 115 Кодексу рішення, ухвали, постанови господарського суду, що набрали законної сили, є обов'язковими на всій території України і виконуються у порядку, встановленому Законом № 606. Зі змісту статей 1, 2, 17, 18, 19, 25, 27, 37, 38 цього закону вбачається, що примусове виконання рішень судів України відбувається на підставі виконавчих документів, які є основою для відкриття державним виконавцем виконавчого провадження і проведення виконавчих дій. Законодавець також закріпив перелік підстав, що зумовлюють зупинення виконавчого провадження.

Конституційний Суд України вважає, що зупинення виконавчого провадження та заходів примусового виконання судових рішень полягає у відстроченні виконання судового рішення на певний строк, має відповідати принципу верховенства права та здійснюватися у випадках і на підставі, визначених законом.

3. Відповідно до пункту 15 частини першої статті 37, абзацу п'ятого частини другої статті 39 Закону № 606 виконавче провадження підлягає обов'язковому зупиненню у разі внесення підприємства паливно-енергетичного комплексу до Реєстру на визначений Законом № 2711 строк дії процедури погашення заборгованості підприємствами паливно-енергетичного комплексу.

Зі змісту Закону № 2711 вбачається, що його прийнято з метою сприяння поліпшенню фінансового стану підприємств паливно-енергетичного комплексу, запобіганню їх банкрутству та підвищенню рівня інвестиційної привабливості через здійснення заходів, спрямованих на зменшення та/або розстрочення кредиторської та дебіторської заборгованостей шляхом застосування механізмів списання, взаєморозрахунків, реструктуризації, часткової оплати на умовах, визначених Законом № 2711; його дія поширюється на підприємства паливно-енергетичного комплексу, а також інших учасників розрахунків, які мають або перед якими є заборгованість, що виникла внаслідок неповних розрахунків за енергоносії, і види якої визначені у Законі № 2711 (преамбула, пункти 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 статті 1, частина друга статті 2).

Наведене дає Конституційному Суду України підстави для висновку, що положення Закону № 2711 не регулюють правовідносини стосовно погашення забор-

гованості, не визначеної у пункті 1.4 статті 1, зокрема такої, яка не стосується неповних розрахунків за енергоносії.

Згідно з абзацом шостим пункту 3.7 статті 3 Закону № 2711 на строк участі підприємства паливно-енергетичного комплексу у процедурі погашення заборгованості підлягають зупиненню виконавчі провадження та заходи примусового виконання рішень щодо нього зі стягнення заборгованості, яка виникла до 1 січня 2012 року.

За законодавством України підприємства паливно-енергетичного комплексу мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, тому, на думку Конституційного Суду України, з метою створення умов для підтримання їх стабільного фінансово-економічного стану законом можуть встановлюватися особливості правового регулювання відносин у цій сфері. У зв'язку з цим зупинення проведення виконавчих дій щодо примусового виконання судових рішень про стягнення з таких підприємств, у разі їх внесення до Реєстру, заборгованості, що виникла внаслідок неповних розрахунків за енергоносії, є заходом, спрямованим на забезпечення життєво важливих суспільних інтересів.

Запроваджуючи названий механізм правового регулювання, законодавець установив, що не зупиняється здійснення щодо підприємств паливно-енергетичного комплексу, внесених до Реєстру, виконавчих дій, спрямованих на примусове виконання рішень про виплату заробітної плати, вихідної допомоги, інших виплат (компенсацій), що належать працівнику у зв'язку з трудовими відносинами, відшкодування матеріальної (майнової) шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, стягнення аліментів та рішень про стягнення заборгованості зі сплати внесків до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, яка виникла до 1 січня 2011 року, і заборгованості зі сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування до органів Пенсійного фонду України (частина третя статті 37 Закону № 606, абзац шостий пункту 3.7 статті 3 Закону № 2711).

Конституційний Суд України вважає, що наведений перелік підстав, за яких не зупиняється виконавче провадження, не є вичерпним, оскільки підприємства паливно-енергетичного комплексу, внесені до Реєстру, залишаються суб'єктами господарських, трудових та інших правовідносин, не пов'язаних з розрахунками за енергоносії.

4. Аналіз первинної редакції Закону № 2711 вказує на те, що розрахунковою датою, тобто датою, на яку кожним учасником розрахунків фіксується сума кредиторської та дебіторської заборгованостей для погашення шляхом застосування механізмів, визначених Законом № 2711, встановлювалося 1 січня 2005 року (пункт 1.8 статті 1); строк дії процедури погашення заборгованості підприємствами паливно-енергетичного комплексу не міг перевищувати дев'яти місяців з дня видання Міністерством палива та енергетики України наказу про затвердження переліку підприємств паливно-енергетичного комплексу, які беруть участь у процедурі погашення заборгованості (пункт 3.4 статті 3).

Верховна Рада України періодично, вносячи зміни до Закону № 2711, встановлювала більш пізню розрахункову дату, а строк дії процедури погашення заборгованості неодноразово продовжувала. У зв'язку з цим Конституційний

Суд України звертає увагу парламенту на необхідність встановлення передбачуваного правового регулювання суспільних відносин щодо розумних строків погашення підприємствами паливно-енергетичного комплексу заборгованості за енергоносії.

Виходячи з наведеного та керуючись статтями 147, 150, 153 Конституції України, статтями 51, 62, 66, 67, 69, 95 Закону України «Про Конституційний Суд України», Конституційний Суд України

в и р і ш и в:

1. В аспекті конституційного звернення положення пункту 15 частини першої статті 37 Закону України «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 року № 606-XIV з наступними змінами у взаємозв'язку з положеннями частини першої статті 41, частини п'ятої статті 124, пункту 9 частини третьої статті 129 Конституції України, статті 115 Господарського процесуального кодексу України, пунктів 1.3, 1.4 статті 1, частини другої статті 2, абзацу шостого пункту 3.7 статті 3 Закону України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу» від 23 червня 2005 року № 2711-IV з наступними змінами треба розуміти так, що:

— обов'язкове зупинення виконавчого провадження та заходів примусового виконання судових рішень здійснюється лише щодо стягнення заборгованості, яка виникла через неповні розрахунки за енергоносії, та щодо учасників розрахунків, визначених Законом України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу»;

— внесення юридичної особи, незалежно від форми власності, до Реєстру підприємств паливно-енергетичного комплексу, які беруть участь у процедурі погашення заборгованості, не є підставою для зупинення виконавчого провадження та заходів примусового виконання судових рішень щодо стягнення з неї заборгованості, яка не стосується неповних розрахунків за енергоносії і не визначена Законом України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу».

2. Рішення Конституційного Суду України є обов'язковим до виконання на території України, остаточним і не може бути оскаржене.

Рішення Конституційного Суду України підлягає опублікуванню у «Віснику Конституційного Суду України» та в інших офіційних виданнях України.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

• *Summary to the Decision of the Constitutional Court of Ukraine dated December 13, 2012 No. 18-rp/2012 in case upon the constitutional appeal of the Limited liability company «DID Kons» concerning the official interpretation of the provisions of Article 37.1.15 of the Law «On Execution Proceedings» in connection with the provisions of Articles 41.1, 124.5, 129.3.9 of the Constitution, Article 115 of the Commercial Procedural Code of Ukraine, items 1.3, 1.4 of Article 1, Article 2.2, paragraph 6 of item 3.7 of Article 3 of the Law «On Measures Aimed at Ensuring*

Sustainable Operation of Enterprises of Fuel and Energy Complex» (case on collection of liabilities of enterprises of fuel and energy complex)

According to Article 115 of the Commercial Procedural Code (hereinafter referred to as «the Code») decisions, rulings, resolutions of the commercial court which entered into force are mandatory on the whole territory of Ukraine and shall be executed in the order established by the Law «On Execution Proceedings» dated April 21, 1999 No. 606-XIV (hereinafter referred to as «the Law No. 606»). It is seen from the content of Articles 1, 2, 17, 18, 19, 25, 27, 37, 38 of this Law that enforcement of decisions of the courts of Ukraine shall be performed on the basis of the execution documents which are the ground for initiation of the execution proceedings by the executing officer and performance of execution actions. The legislator also fixed a list of grounds which stipulate suspension of the execution proceedings.

The Constitutional Court deems that suspension of the execution proceedings and measures of enforcement of the court's decisions implies postponement of execution of the court's decision for a certain period, shall correspond to the principle of the rule of law and be performed in cases and on the grounds established by law.

According to Article 37.1.15, paragraph five of Article 39.2 of the Law No. 606 the execution proceedings shall be obligatory suspended in case of inclusion of an enterprise of fuel and energy complex to the Register of enterprises of fuel and energy complex which take part in the procedure of discharge of liabilities (hereinafter referred to as «the Register») for the period of the procedure of discharge of liabilities by enterprises of fuel and energy complex established by the Law «On Measures Aimed at Ensuring Sustainable Operation of Enterprises of Fuel and Energy Complex» dated June 23, 2005 No. 2711-IV (hereinafter referred to as «the Law No. 2711»).

It is seen from the content of the Law No. 2711 that it was adopted for the purpose of facilitation of improvement of the financial situation of enterprises of fuel and energy complex, prevention of their bankruptcy and enhancement of the level of the investment attractiveness by means of measures aimed to decrease and/or spread accounts payable and receivable by means of application of mechanisms of writing off, mutual settlement of accounts, restructuring, partial payment on conditions provided by the Law No. 2711; its action covers enterprises of fuel and energy complex as well as other participants of payments which have liabilities to pay or debts accumulated as the result of partial payments for energy resources and types of which are defined by the Law No. 2711 (preamble, items 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 of Article 1, Article 2.2).

The abovementioned gives ground for the Constitutional Court to make a conclusion that the provisions of the Law No. 2711 do not regulate legal relations concerning discharge of liabilities which is not defined by item 1.4 of Article 1, in particular discharge of liabilities which does not refer to partial payments for energy resources.

According to paragraph 6 of item 3.7 of Article 3 of the Law No. 2711 for the period of participation of enterprise of fuel and energy complex in the procedure of discharge of liabilities, the execution proceedings and measures of enforcement of decisions on collection of liabilities accumulated before January 1, 2012 shall be suspended.

Pursuant to the legislation of Ukraine, enterprises of fuel and energy complex have the strategic meaning for the economy and state security. Thereby, according to the

opinion of the Constitutional Court, the law may establish specific features of legal regulation of the relations in this sphere. In this regard, the suspension of execution actions concerning enforcement of the court's decisions on collection of liabilities accumulated as the result of partial payments for energy resources from these enterprises, in case of their inclusion to the Register, is a measure aimed at ensuring essential public interests.

By establishing the mentioned mechanism of legal regulation the legislator provided that there shall not be suspended execution actions concerning enterprises of fuel and energy complex included to the Register aimed at enforcement of decisions on payment of wages, retirement allowance, other payments (compensations) which are due to be paid to an employee with regard to labour relations, compensation of material (property) damage caused by mutilation, other injuries or death, collection of alimony and decisions on collection of liabilities concerning payment of contributions to funds of mandatory state insurance accumulated before January 1, 2011 and liabilities concerning payment of single contribution for mandatory state social insurance to bodies of the Pension Fund of Ukraine (Article 37.3 of the Law No. 606, paragraph 6 of item 3.7 of Article 3 of the Law No. 2711).

The Constitutional Court deems that the abovementioned list of grounds according to which the execution proceedings shall not be suspended is not exhaustive, since enterprises of fuel and energy complex included to the Registry remain the subjects of commercial, labour and other legal relations which are not related to payments for energy resources.

Thus, within the aspect of the constitutional appeal the provisions of Article 37.1.15 of the Law «On Execution Proceedings» dated April 21, 1999 No. 606–XIV as amended in connection with the provisions of Articles 41.1, 124.5, 129.3.9 of the Constitution, Article 115 of the Commercial Procedural Code of Ukraine, items 1.3, 1.4 of Article 1, Article 2.2, paragraph 6 of item 3.7 of Article 3 of the Law «On Measures Aimed at Ensuring Sustainable Operation of Enterprises of Fuel and Energy Complex» dated June 23, 2005 No. 2711–IV as amended shall be understood as follows:

— mandatory suspension of the execution proceedings and measures of enforcement of court's decisions shall be performed only concerning liabilities accumulated as the result of partial payments for energy resources and with regard to participants of payments defined by the Law «On Measures Aimed at Ensuring Sustainable Operation of Enterprises of Fuel and Energy Complex»;

— inclusion of a legal person regardless of the form of ownership to the Register of the enterprises of fuel and energy complex which take part in the procedure of discharge of liabilities shall not be the ground for suspension of the execution proceedings and measures of enforcement of court's decisions concerning collection of liabilities which do not refer to partial payments for energy resources and are not defined by the Law «On Measures Aimed at Ensuring Sustainable Operation of Enterprises of Fuel and Energy Complex».